

ПРОДУКТИВНІ ТА ПЛЕМІННІ ЯКОСТІ ТВАРИН МАРКІДЖАНСЬКОЇ ПОРОДИ

М. А. КРАВЧЕНКО,
професор

В. П. БОЙКО, І. М. НЕДОКУС,
аспіранти

Українська сільськогосподарська академія

Маркіджанська порода виведена шляхом відтворювального схрещування, для якого використали тварин італійсько-подільської (сірої степової), романьольської та кіанської порід. Вона поширена в італійських провінціях Мачерата, Асколе-Печено і Анкона. Порода починає швидко поширюватись в Італії, витісняючи деякі інші породи, які менш відповідають інтересам ринку. Основною особливістю маркіджанської худоби є висока скороспілість. Спеціалісти, які працюють з маркіджанами, прагнуть домогтись 1000 кг живої ваги бугаїв у дворічному віці.

Про успіхи селекції за енергією росту маркіджанської худоби свідчать дані живої ваги десяти кращих бугайців і бугаїв з кожного вікового періоду (6, 12, 18, 24 місяці і дорослий стан; табл. 1).

**1. Жива вага бугаїв і бугайців за даними каталогів виставок
1955—1967 рр., кг (n=10)**

Клички і номери тварин	Жива вага	Провінції
<i>У віці 6 місяців</i>		
Даріо 1165	435	—
Акрі 4647	424	Асколе-Печено
Деспото 4902	422	Анкона
Зурчетто 4598	422	Асколе-Печено
Паоне 316	410	Асколе-Печено
Есосо 7877	399	Асколе-Печено
Карузо 3857	394	Анкона
Боваріно 6099	391	Анкона
Кампіоне 3856	390	Анкона
Арозіо 559	384	Асколе-Печено

Продовження табл. 1

Клички і номери тварин	Жива вага	Провінції
<i>У віці 12 місяців</i>		
Паоне 316	685	Асколе-Печено
Арозіо 559	665	Асколе-Печено
Чіччіо 4944	655	Мачерата
Зопу 4232	647	Асколе-Печено
Уретто 4379	643	Мачерата
Зербіно 1925	640	Асколе-Печено
Доміно 4788	640	Мачерата
Кало 6345	640	Асколе-Печено
Деспото 4902	635	Мачерата
Уопо 542	634	Асколе-Печено
<i>У віці 18 місяців</i>		
Уретто 4379	922	Мачерата
Воскон 3264	915	Асколе-Печено
Паоне 316	895	Асколе-Печено
Ромео 1611	891	Мачерата
Карічо 4549	884	Мачерата
Бульйонш 2894	883	Анкона
Зело 1157	864	Мачерата
Залю 1080	859	Анкона
Деспото 4902	854	Мачерата
Пепероне 1228	854	Асколе-Печено
<i>У віці 24 місяці</i>		
Урсудо 2883	1105	Асколе-Печено
Паоне 316	1100	Асколе-Печено
Уретто 4379	1070	Мачерата
Бізоне 249	1055	Анкона
Фалькетто XVII-692	1050	Асколе-Печено
Уопо 342	1045	Асколе-Печено
Ромео 1611	1042	Мачерата
Рако 7335	1025	Мачерата
Веснесіо 3040	1024	Асколе-Печено
Зарвіо 4083	1019	Асколе-Печено
<i>Дорослі</i>		
Паоне 316	1461	Асколе-Печено
Фалькетто XVII-692	1460	Те ж

Клички і номери тварин	Жива вага	Провінції
Засачеро 4375	1432	»
Веспасіо 3040	1412	»
Урсуло 2883	1380	Асколе-Печено
Віталоне 1800	1380	Те ж
Фалькетто XVI-136	1362	»
Фіамма VIII-1898	1362	»
Пепероне 1228	1350	»
Зальсіно 4115	1345	»

Більше половини рекордистів за вагою в зазначених вікових періодах походять з провінції Асколе-Печено, менше — з провінції Мачерата, ще менше — з провінції Анкона (табл. 2).

2. Розподіл найбільш крупних бугаїв і бугайців за належністю до заводів відповідних провінцій, %

Провінції	У 6 міс.	У 12 міс.	У 18 міс.	У 24 міс.	Дорослі
Асколе-Печено	50	60	30	60	100
Мачерата	—	40	50	30	—
Анкона	40	—	20	10	—
Інші	10	—	—	—	—

М'ясні форми у маркіджанської худоби виражені краще, ніж у кіанської. Тулуб у них достатньо глибокий, широкий і настільки добре обмускулений, що окорок у бугаїв часто має напівкруглу форму. Нogi в них невисокі й міцні, але без грубокiстковостi. Спина у більшостi тварин досить мiцна. М'ясо з тварин до 12—18-мiсячного вiку не жирне, на що й ведеться селекцiя.

За будовою голови маркіджанська худоба дуже схожа з романьольською і сірою українською породами, але з більш короткими і тонкими рогами. За будовою тіла маркіджани немовби проміжні між кіанами і романьолами. Вони білої масті з темною шкірою і темним носовим дзеркалом та чорним кінцем хвоста. Відмічаються у цій породі деякі відхилення в бік кіанської або в бік романьольської порід, але в основному поголів'я типове для описаного екстер'єру, який властивий лише маркіджанській породі.

Генеалогія маркіджанської худоби з чоловічого боку родоводу ведеться ретельно (див. схему).

ГЕНЕАЛОГІЧНА СХЕМА ОСНОВНИХ

<p>Фалькетто VIII-641 301.403.752.914</p> <p>Б. Фалькетто—335</p> <p>Б. Б. Фалькетто—579</p>	<p>Фалькетто IX-6</p> <p>Абіссо 725</p> <p>Вапорозо 611</p> <p style="text-align: right;">785</p>	<p>—Фалькетто XII-383</p> <p>—Пепероне 228 352.630.854.966.1285</p> <p>—Міраколо 221</p>	<p>—Фалькетто XV-820</p> <p>—Боваріно 391.592.771.967.1308</p> <p>—Табу 239 344.576.730.913.1301</p>
<p>Лео I-11</p> <p>Б. Ланджіано 6</p>	<p>—Лео II-28</p> <p style="text-align: right;">922</p>	<p>Лауро 38</p> <p style="text-align: right;">856</p>	<p>Ермо 70</p> <p>Десімо 54</p> <p>Еоло 67</p> <p>Дабо 77</p>
<p>Джеріко 169</p> <p style="text-align: right;">849</p> <p>Б. Джове 153</p> <p>Б. Б. Джове I-150</p>	<p>—Стаффолаано 173</p> <p style="text-align: right;">780</p>	<p>Курано 49</p> <p>Рено 189</p> <p style="text-align: right;">840</p>	<p>—Момо 90 270.511.700.845.1105</p> <p>—Мінато 212 290.528.708.936.1342</p>
<p>Гролло 31</p> <p>Б. Джіганте 25</p> <p>Б. Б. Фолько 13</p> <p>Фіамма II-264</p> <p>Б. Фіамма I-560</p>	<p>—Бакко 42 220.460.720.856</p> <p>—Корсґ 757</p>	<p>Парко 162 320.600.810.970.1200</p> <p>Дакіно 113 194.440.680.902.1372</p>	<p>Ометто 116 270.530.690.890.1250</p> <p>Еспіато 76 255.490.680.850.—</p> <p>—Васко 640</p>
<p>Франко 39</p>	<p>Парко 162 320.600.810.970.1200</p> <p>Дакіно 113 194.440.680.902.1372</p>	<p>Зобро 240 350.618.801.950.1450</p> <p>Ціґоло 250 312.570.772.968.1340</p> <p>Уррето 214 350.643.922.1070.—</p> <p>Того 194 285.564.788.978.1200</p>	

ЛІНІЯ МАРКІДЖАНСЬКОЇ ПОРОДИ

Фалькетто XVI-136 327.611.805.974.1362 Паоне 316 410.685.895.1100.1461	{ Арозіо 5059 384.665.845.990.1250 Умбріатіко 1630 342.586.790.993.1267 Фалькетто XVII-1678 341.625.843.1050.1390	—Бояно 3306
		330.571.744.1019.1315 —Вітталоне 1800 305.579.802.984.1380
—Деспото 4902 422.635.854 — —		
—Рієнцо 229 312.609.834.1008.1300 —Нордіно 146 292.555.745.897.1450 —Орістоно 124 330.605.805.1010 — —Оввіо 110 260.520.745.935.1110	—Сезамо 1868 270.523.664.818—	Урсудо 1723 300.569.817.1105.1420 Веспазіо 1764 327.564.825.1024.1412
—Обло 117 245.506.744.905.1300	{ Селензіо 181 321.562.750.890.1330 Сао 170 275.533.770.980—	
—Пассаторе 138 280.508.723.890.	—Зольфо 233 295.545.798.1010.—	
{ Візоне 249 280.544.762.1055. Педро 232 291.527.727.911—	—Капорале 269 306.595.822.1005.1210 —Упапо 242 287.563.772.934.—	—Карузо 3857 394.625.831 — —
—Річчіо 148 290.569.770.966.—	—Утріно 208 270.540.722.900.—	—Бродіно 265 320.555.800.1008.—
—Педанте 225 314.550.729.956.1170	—Тонто 235 293.548.787.1007.1210	—Аліанте 258 311.565.793.979.1110
—Фіамма V-148 -----	{ Фіамма VI-764 ----- Фіамма VII-997 279.586.802.960.—	—Доссо 5305 385.600.788.948
	—Пеннозо 302 330.565.770.985.1260	—Уопо 1974 325.634.849.1045. 1260
	—Фіамма VIII-1898 337.526.788.967.1400	

Основних ліній тут налічується шість: Фалькетто, Ланджіано, Джове, Фалько, Франко та Фіамма. Процес розвитку цих ліній показаний в генеалогічній схемі. З цих ліній особливий інтерес являють лінії Франко (в Мачерата) і Фалькетто (в Асколе-Печено).

Родовід рекордиста і поліпшувача бугая Зоборо з першої лінії має такий вигляд:

Зоборо 7505 350.618.801.950	{	Парко 162 320.600.810.970 Піастра 7154	{	Франко 39 Клементіна 1429	{	Лео I — Ланджіано 6 872 — Ланджіано 6
--------------------------------	---	--	---	----------------------------------	---	--

У Франко 39 і Піастри 7154 дані про їх походження у племінній книзі не зареєстровані.

Фалькетто XVI-136 (жива вага 327, 611, 805, 974, 1342) інбредований на Фалькетто IV-335 в ступені III, III—V, V. Цей бугай дав не лише цінних прямих потомків, таких як його син Віталон 1800 (жива вага 305, 579, 802, 984, 1380), інбредований на Фалькетто VIII в ступені II—VI і **Баяно 3306** (350, 571, 744, 1019), а й дуже добре поєднувався через своїх дочок з бугаями інших ліній. Наприклад, так одержали рекордистів **Урсуло 2893** з лінії Ланджіано і Фіамма VIII лінії Фіамми (схема 1).

У **Фіамми VIII** (жива вага 337, 526, 782, 967, 1400) батько Фіамма VII (279, 582, 802, 960), а батько матері матері Фалькетто XVI (327, 611, 805, 974, 1362).

Своєрідне походження має бугай Бродіно 3513 з лінії Фалько-Бакко (схема 2).

У родоводі **Бродіно 3513** Бакко 42 повторюється чотири рази (II—IV, IV, IV), Джиганте 25 (батько батька Бакко 42) повторюється дев'ять разів (IV, IV, IV—IV, VI, VI, VI, VI) і бугай Грігліо 21 повторюється двічі (IV—IV).

Аналіз розвитку живої ваги видатних тварин за енергією росту і ранньою скороспілістю свідчить про те, що маркіджанська порода може конкурувати навіть з кіанською м'ясною породою Італії. Важливо, що маркіджани через романьолів і кіанів споріднені із сірою українською породою.

Сперму бугаїв маркіджанської породи, яку завезли з Італії на Україну, використали на коровах сірої української породи радгоспу «Вереміївський» Черкаської області, де розпочата робота (керівник проф. М. А. Кравченко) щодо виведення нової вітчизняної м'ясної породи худоби за допомогою схрещування корів сірої української породи з бугаями італійських м'ясних порід (бугаї кіанської породи завезені з Італії в 1970 р.).

Одержаний молодняк вирощують на підсосі. За планом селекційної роботи маркіджани (сперму бугаїв яких або тварин з найбільш скороспілих ліній доцільно завезти з Італії додатково) будуть спаровуватися з коровами сірої української породи та її помісями (I,

Урсуло 2893 300.569.817.1105.1420	Сезамо 1868 270.523.664.818.—	Оввіо 1100 302.525.790.1007	— Дабо 77	— Лауро 38	дочка Джозе
Сіньйоріна 2538	454	— Фалькетто XVI-136 327.611.805.974.1342	— Лауро 38	{	— Лео I-11
				{	— Лео I-11
				{	— Лео II-28
				{	338

СХЕМА 1.

Бродіно 3513 320.555.800.1008.—	Утрано 208 270.540.722.900.—	Річціо 148 290.569.774.970	Ометто 116	— Бакко 42	{	син Джіганте 25
					{	дочка Джіганте 25
			511	— Бакко 42	{	син Джіганте 25
					{	дочка Джіганте 25
			7289	— Бакко 42	{	син Джіганте 25
					{	дочка Джіганте 25
			Орвіетто 112	— Бакко 42	{	син Джіганте 25
			1444	— Грігліо 21	{	дочка Джіганте 25
					{	син Джіганте 25
			Грілло 31	— Джіганте 25	{	дочка Джіганте 25
			1273	— Джіганте 25	{	дочка Джіганте 25
			Галло 29	— Джіганте 25	{	дочка Джіганте 25
			1271	— Грігліо 21	{	дочка Джіганте 25
					{	дочка Джіганте 25
			Бакко 42 220.460.720.856.—	— Джіганте 25	{	дочка Джіганте 25
					{	дочка Джіганте 25
			1546	— Джіганте 25	{	дочка Джіганте 25
					{	дочка Джіганте 25
			Озірія 511	— Грігліо 21	{	дочка Джіганте 25

СХЕМА 2.

II покоління кіано-сіроукраїнськими та іншими) бажаного нового типу, для яких зразком розвитку м'ясних якостей будуть чистопородні тварини маркіджанської породи.

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ РОМАНЬОЛЬСЬКОЇ ХУДОБИ НА УКРАЇНІ

М. А. КРАВЧЕНКО,

професор

В. П. БОЙКО, І. М. НЕДОКУС,

аспіранти

Романьольська худоба — одне з відрідь сірої степової худоби, яке не змінене схрещуванням. Ця порода дуже споріднена із сірою українською худобою. До 1900 р. основним фактором поліпшення цієї худоби при розведенні в собі була добра годівля та відбір тварин, які добре реагували на неї, а також тих, які здатні добре ходити в запряжці. У 1900 р. на Всесвітній виставці Гран-прі (великий приз) було присуджено бугаю цієї породи за кличкою Медоро. З того часу цілеспрямовану селекцію стали вести за м'ясними формами і енергією росту з врахуванням походження племінних тварин. Велике значення мали інбридинги як на самого Медоро, так і на кращих його потомків. Внаслідок цього порода стала швидко поширюватись і досягла дуже високих показників. Перш за все селекцією була закріплена скороспілість. За ранньою скороспілістю (до 9 місяців) романьольці (згідно з прийнятими в Італії стандартами живої ваги для м'ясних порід) дещо переважають кіанську і маркіджанську породи (М. А. Кравченко, 1968). З 9-місячного віку кіани переважають романьольці, а з 13-місячного їх перевищують і маркіджани. До дворічного віку

1. Жива вага і проміри деяких бугаїв романьольської породи у різному віці

Жилочки і номери бугаїв	Жива вага, кг					Проміри дорослих бугаїв, см						
	у 6 міс.	у 12 міс.	у 18 міс.	у 24 міс.	дорослі	висота в холці	довжина тулуба	глибина грудей	ширина заду	ширина заду в кульшових суглобах	обхват грудей	обхват п'ястка
Паша 4326	318	540	720	924	1405	167	197	93	52	72	272	32
Діано 2885	332	576	782	972	1350	170	227	114	77	73	258	28
Ебро 3434	325	580	775	950	1327	172	227	114	68	77	258	28
Тевере 7891	272	524	773	900	1322	162	202	90	54	72	265	29
Ренцо 9887	328	586	782	950	—	167	218	112	64	74	249	26
Драго 2948	318	576	768	910	1310	170	214	111	69	73	247	27